

(4)

INSTITUTE OF INDIGENOUS MEDICINE, UNIVERSITY OF COLOMBO, RAJAGIRIYA
BAMS LEVEL II – FIRST SEMESTER EXAMINATION – JUNE 2016
SANSKRIT - III
COURSE CODE – MS 2104

Time: 2 1/2 hour
9.45 a.m. – 12.15 noon

Answer all questions.

Index No

Part I - Structured Questions

(01) Read the following stanzas and answer the given questions.

(10 Marks)

"निखिलेनोपदिश्यन्ते यत्र रोगाः पृथग्विधाः ॥ ४ ॥

शालाक्यतन्त्राभिहिता विदेहाधिपकीर्तिताः ।

ये च विस्तरतो दृष्टाः कुमाराबाधहेतवः ॥ ५ ॥

षट्सु कायचिकित्सासु ये चोक्ताः परमर्षिभिः ॥

उपसर्गादयो रोगा ये चाप्यागन्तवः स्मृताः ॥ ६ ॥

त्रिषष्टी रससंसर्गाः स्वस्थवृत्तं तथैव च ॥

युक्तार्था युक्तयश्चैव दोषभेदास्तथैव च ॥ ७ ॥

यत्रोक्ता विविधा अर्था रोगसाधनहेतवः ॥"

(I) What does this quotation say all about ? And list them.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(II) What is the name of the king of Videha?

(III) Who are the experts referred in this phrase " षट्सु कायचिकित्सासु" ?

.....
.....

(IV) What is denoted by the underlined word of this portion "निखिलेनोपदिश्यन्ते

यत्र रोगाः पृथग्विधाः" ?

(V) Give एकवचन forms to the following words

(A) ये - (B) हेतवः -

(C) अर्थाः - (D) आगन्तवः -

(E) उपदिश्यन्ते -

(02) Read this stanza and answer the following questions.

(10 Marks)

"गदगञ्जनाय चतुरैश्चरकाद्यैर्मुनिभिर्नृणां करुणया कथितं यत् ।

अखिलं लिखामि खलु तस्य रहस्यं स्वकपोलकल्पितमिहास्ति न किञ्चित् ॥"

(I) Write the word order of the stanza?

.....
.....
.....
.....

(II) What are the लिङ्ग, विभक्ति and वचन of 'करुणया' ?

.....

(III) Write the verb-roots (धातु) of the words 'लिखामि' 'कथितं' and 'अस्ति'.

(IV) Give the द्विवचन and बहुवचन forms of the verb 'अस्ति'.

(V) What are the नाममूल of 'यत्' 'नृ' and 'तस्य'?

(VI) Give पर्याय-पद to the following words.

- (A) गञ्जनाय = (B) चतुरैः =
- (C) नृणां = (D) अखिलं =

(03) Read the following stanza and answer the following questions.

(05 Marks)

"साहित्यसङ्गीतकलाविहीनः साक्षात्पशुः पुच्छविषाणहीनः ।

तृणं न खादन्नपि जीवमानस्तद्भागधेयं परमं पशूनाम् ॥"

(I) Which is the विभक्ति of 'पशूनाम्' ?

(II) Separate the words of 'जीवमानस्तद्भागधेयं'

(III) Identify two वर्तमान-कृदन्त-पद.

(IV) Write the प्रथमा-विभक्ति forms of 'पशु'.

(V) Write the तृतीया-विभाक्ति, एक-वचन forms of the words 'तृण' and 'कला'.

(04) Answer **in Sanskrit in a complete sentence.**

(05 Marks)

(१) नीतिशतकस्य रचयिता कः अस्ति?

(२) लोलिम्बराजस्य पितुः नाम किम् अस्ति?

(३) 'निबन्ध-सङ्ग्रहः' इत्यस्याः टीकायाः कर्ता कः अस्ति?

(४) सुश्रुतसंहितायाः कति स्थानानि सन्ति?

(५) 'आदावेवोत्तमाङ्गासस्थान्' इति पदस्य विसन्धिः कः?

(05) Fill in the blanks with appropriate noun forms of the given noun-stems.

(05 Marks)

(I) (अस्मद्) तस्य प्रतीकारं प्रथमं ब्रूमहे ।

(II) इह (वैद्यमति) श्रमं गमिष्यति ।

(III) ज्वरपीडिताः (मूढवैद्य)..... (औषध)..... त्यजन्तु ।

(IV) अहम् इदानीं (तद्) (उत्तर-तन्त्र) प्रवक्ष्यामि ।

(V) अन्यथा (नेत्रज) रोगाः (बलवत्) स्युः ।

(06) Combine the following sentences into one using कृदन्त. An example is given for you.

(05 Marks)

e.g.- (A) कपिः शाखायाम् उपविशति ।

(B) कपिः फलं खादति ।

कपिः शाखायाम् उपविशन् फलं खादति ।

(I) (A) सोमपालः वनं गच्छति।

(B) सोमपालः गजं पश्यति ।

(II) (A) मायावती अन्नं पचति ।

(B) मायावती गीतं गायति ।

(III) (A) पुस्तकं तत्र अस्ति ।

(B) मया पुस्तकं पठितव्यम् अस्ति ।

(IV) (A) पार्वती पत्रं पठति ।

(B) पार्वती उच्चैः हसति ।

(C) पार्वती रोदति ।

(V) (A) सत्यवती सोमपालस्य गृहात् आगच्छति ।

(B) सत्यवती जङ्गमदूरवाण्या भाषणं करोति ।

(C) सत्यवती नृत्यति ।

Part II - Essay Questions

(01) Translate the following stanzas into English.

(I) परिवर्तिनि संसारे मृतः को वा न जायते ।

स जातो येन जातेन याति वंशः समुन्नतिम् ॥ ३२ ॥

आलस्यं हि मनुष्याणां शरीरस्थो महान् रिपुः ।

नास्त्यद्यम समो बन्धुर्यं कृत्वा नावसीदति ॥ ८६ ॥

(नीतिशतकम्)

(08 Marks)

(III) गुरोर्धीताखिलवैद्यविद्यः पीयूषपाणिः कुशलः क्रियासु ।

गतस्पृहो धैर्यधरः कृपालुः शुद्धोऽधिकारी भिषगीदृशः स्यात् ॥ ७ ॥

(वैद्यजीवनम्)

(04 Marks)

(IV) विद्याद्द्व्यङ्गुलाबाहुल्यं स्वाङ्गुष्ठोदरसंमितम् ॥

द्व्यङ्गुलं सर्वतः सार्धं भिषङ्नयनबुद्धदम् ॥ १० ॥

सुवृत्तं गोस्तनाकारं सर्वभूतगुणोद्भवम् ॥

पलं भुवोऽग्नितो रक्तं वातात् कृष्णं सितं जलात् ॥ ११ ॥

आकाशादश्रुमार्गाश्च जायन्ते नेत्रबुद्धदे ॥

(सुश्रुतसंहिता)

(08 Marks)

(02) Translate the bellow mentioned sentences into Sanskrit.

- I. He who has wealth is learned.
- II. She has no affection in me.
- III. Learning is a teacher of teachers.
- IV. There are six layers in the eye.
- V. Now I will deliver that excellent *Uttaratantra*.
- VI. The wise should know that it is vitiated by *doṣa* .
- VII. People do not live a miserable life because of the fear of bandits.
- VIII. They will not understand my attempts.
- IX. There are five chapters in *Vaidyajīvanam*.
- X. The *Suśrutasaṃhitā* has been edited by *Nāgārjuna*.

(20 Marks)

24.06.2016